

La tragèdia d'Aragó

Crida l'atenció fortament el fet que sigui Saragossa, la capital de l'antic reialme d'Aragó, unit unes centúries amb el comtat de Catalunya, la ciutat que sempre s'ha mostrat més oposada al nostre renaixement nacional i que sigui avui encara molt més espanyolista que la mateixa ex-capital de les monarquies austríaques i borbòniques.

Sembla a primera vista que Madrid i Castella haurien d'anar a l'avantguarda de l'oposició contra el reconeixement de la nostra personalitat i la consegüent acceptació de la nostra autonomia, però si estudiem un xic el cas en trobarem l'explicació històrica i natural.

Aragó, en unir-se a Catalunya sota el mateix rei, servà les seves llibertats o les seves prerrogatives, però deixà tota la direcció política de la nova unió a Catalunya i fins que no ocupà el tron d'Aragó un rei castellà, Ferran d'Antequera, no comença la decadència de l'hegemonia catalana en la corona d'Aragó, minada per l'esperit dominador dels reis de nissaga castellana. Aragó, però, sofreix també aquesta intromissió d'aquests reis i perd drets i atributs respectats encara pels reis catalans.

Aragó, doncs, es deixa dirigir per Catalunya, no participa de l'esperit emprenedor dels nostres reis i es nega a anar a Mallorca i accepta, sense revoltar-se i defensar-se, com feu Catalunya, l'intromissió dels reis castellans.

De Ferran el Catòlic ençà s'uneix a Castella i l'igualtat de llengua fa que quedi ben aviat assimilada per l'esperit absolutista i assimilista dels Austries i dels Borbons. Aragó està als pocs anys totalment absorbit per aquestes monarquies exòtiques i orfe de tota ambició de govern i d'expansió pròpies només de les antigues monarquies catòliques de Castella, es converteix en una província de Castella.

En l'edat contemporània, quan Madrid creix i es converteix en la capital veritat de la monarquia i en el centre polític i de govern de tota la Península—menys Portugal—i Barcelona reneix i s'engrandeix, convertint-se en la capital comercial i industrial de la Península, Aragó sofreix les dues atraccions, i

mentre 80.000 aragonesos cooperen a l'engrandiment de Barcelona amb el seu treball, fent d'aquesta la segona capital aragonesa, molts milers d'aragonesos emigren a Madrid a viure del pressupost i de la política, donant al centralisme l'admirable esperit liberal i profund pensador polític nomenat Joaquim Costa.

Aragó té, doncs, ben marcada, de segles ençà, la seva ànima provincialiana. La seva llengua la fa caure dintre l'òrbita d'influència de Castella i mentre Madrid governa i dirigeix l'estat monàrquic i Barcelona, inquieta i rebel, inicia la croada de la seva renaixença espiritual i amb la República guanya la possibilitat d'una plena actuació política de la seva personalitat i assenyalant uns camins de llibertat, de progrés i d'humanitat, Aragó, província de Castella, sent i pensa com aquesta per suggestió i és més impenetrable i més esquerra encara a l'esperit nou perquè la seva ànima no ha tingut mai els somnis de grandesa i de dominació de Castella, sota la tirania monàrquica forana. Sempre els odís i les incomprendions provincianes són més cantelluts, més aspres, més primaris que els de les capitals.

Aquesta és la tragèdia d'Aragó. L'haver tingut l'ànima provincialiana. Jo no voldria pas que els catalans, en l'hora de l'Estatut, fóssim provincians enc que fos d'odís lleghitims o de rebequeries justificades. Cal que sapiguem estudiar i resoldre els nostres problemes engrandint-los i humanitzant-los. No volem viure la tragèdia d'Aragó, un temps germana nostra.

J. RIERA I PUNTÍ

Madrid, 10 juny 1932.

AL BRASIL

La inquietud política a l'Estat de Sao Paulo

UNA SUBLEVACIO MILITAR

Río Janeiro, 13.—Comuniquen de Sao Paulo que el moviment subversiu que havia estat iniciat per un regiment de cavalleria contra les forces de policia de l'Estat, ha estat ràpidament sufocat.

Els viatges del President de la Generalitat

Complint el seu propòsit de visitar els pobles de Catalunya, qual-sevulga que sigui la seva importància, el President de la Generalitat es traslladà, diumenge passat, a Torà.

El temps borrascós i plujós del matí deslluí bon xic les festes que s'havien preparat per a l'arribada del senyor Macià.

Amb tot i això, la població de Torà presentava un aspecte pintoresc. Es veien penjarelles de draps sumptuosos en les cases. Reberen el President, a Torà, l'alcalde senyor Cruselles, regidors i representants del Centre d'Esquerra Republicana.

A l'Ajuntament tingué lloc una recepció. Hi desfilaren, per tal de saludar el President, nombroses comissions de Solsona, Sanahuja, Ribelles, Calaf, Biosca, Pong, Artesa de Segre, Cervera, Oliola, Guissona, Castellfullit i altres poblacions de la comarca.

Procedents de Lleida, moments abans, arribaren a Torà el diputat a Corts i conseller de la Generalitat a Lleida doctor Bellí, el doctor Amali Prim i els senyors Moret, Cullaré, Macià, Fornells i Cervera. En arribar la comitiva presidencial a Torà, plovia extraordinàriament.

Malgrat això, a la plaça de la Vall s'havia reunit una gentada que aplaudí amb entusiasme el President de la Generalitat.

Al Centre d'Esquerra Republicana se celebrà un àpat d'homenatge al senyor Macià.

Després se celebrà un míting. Els oradors dirigiren la paraula a la multitud des del balcó del Centre d'Esquerra.

Parlaren el senyor Cervera i el doctor Prim, de la Joventut Republicana de Lleida; la senyoreta Teresa Maria Gibert i el senyor Bellí.

Seguidament aparegué al balcó el senyor Macià, que fou objecte d'una llarga ovació, per a pronunciar un bell discurs. Feu història de la lluita que sosté fa vint-i-set anys a favor de les llibertats de Catalunya. Parla dels problemes que ha de resoldre la Generalitat, i del problema religiós.

Referint-se a l'Estatut, manifesta el seu criteri optimista, i diu que té confiança que serà aprovat. Ja hem aconseguit—diu—l'aprovació del primer article. S'aprovaran

també els altres. Es parla ara i es discuteix—continua—la importància de la paraula i del concepte de "nació" o "regió", si existirà o no. Jo he de dir, però, que nació autònoma o regió autònoma, el que governi la Generalitat, l'actuació d'aquest govern serà la mateixa si és regió que si és nació, perquè no deixarà d'ésser Catalunya.

Seria insensat—afegeix—fer massa palanca en una qüestió de paraules, encara que lesioni una mica els nostres sentiments.

Jo entenc que la victòria és gran per a Catalunya, i entenc, també, que acabarà per comprendre's que com més llibertats es concedeixin a Catalunya, més s'estimarà Espanya, i que com més es restringeixin aquestes llibertats, menys resolt es podrà considerar el problema.

Catalunya està decidida a obtenir les seves llibertats, cal, però, que ho repeteixi sempre, manifestant-se sempre unida en aquesta aspiració, que és de tots.

En acabar el senyor Macià el seu discurs, que havia estat interromput diferents vegades, esclatà una formidable ovació, i es repetiren els visques a la República, a Catalunya i al senyor Macià.

En retornar a Barcelona el senyor Macià s'aturà breus moments a Castellfullit de Riubregós i a Calaf, on visità els locals de l'esquerra i fou obsequiat amb un lonx.

La baixa de recaptació a França

Els resultats de la recaptació a França durant el mes d'abril, primer mes de l'exercici econòmic, acusen una diferència de 155 milions de francs menys dels ingressos presupostats i suposen una disminució de 207 milions amb respecte a la recaudació d'abril de l'any 1931.

La premsa financiera francesa dedueix d'aquests resultats que el dèficit total de l'exercici econòmic que així comença serà molt elevat.

"L'Information", per exemple, després d'un detallat examen de la situació diu: "Forçosament ha d'atraure l'atenció dels Poders públics un problema financer que passa en joc el prestigi i el crèdit de l'Estat".